

Asia: VN/25636/2023

Väliaikainen poikkeaminen vesivoimalaitoksen lupamääräyksistä sähköjärjestelmän tasapainottamiseksi; työryhmän mietintö

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausuntonne sähköjärjestelmän käyttövarmuutta turvaavia toimia koskevista ehdotuksista (18 luvun 5 a §)

Kymenlaakson liitto katsoo, hallituksen esityksen muotoon kirjoitetun työryhmän muistion tavoite energiajärjestelmän toimintavarmuuden turvaamisesta myös poikkeuksellisissa olosuhteissa on tärkeä ja kannatettava. Muistiosta ei kuitenkaan käy ilmi, miksi sähköjärjestelmän toimintavarmuutta tarkastellaan ainoastaan vesivoiman näkökulmasta, vaikka myös muiden sähköjärjestelmän osien kautta olisi mahdollista saada tuotannon ja kulutuksen nopeaa säätelyä. Muiden sähkön tuotantomuotojen ja kulutuksen joustojen tarkastelu voisi vähentää painetta vesivoiman lupamääräysten poikkeamiselle, joilla arvioidaan olevan merkittäviä haittavaikutuksia mm. ympäristöön ja virkistyskäyttöön.

Muistion mukaan poikkeaminen lupamääräyksistä vastaisi käytännössä vaikutuksiltaan vesivoiman lyhytaikaissäätelyä. Esimerkiksi Kymijoen voimalaitoksilla ei ole oikeutta lyhytaikaissäätelyyn, ja sen mahdollistaminen edes poikkeustilanteissa voisi aiheuttaa merkittäviä haittoja eri maankäyttömuodoille ja joen ekosysteemille.

Muistiossa ei myöskään käsitellä sitä, koskisiko poikkeamismenettely kaikkia vesivoimaloita, vai vain sellaisia, joiden lupaehdot mahdollistavat tällä hetkellä lyhytaikaissäätelyn. Poikkeamismenettelyn perusteeksi esitetään myös sitä, että varasähköä on saatavissa alueilta, joilta se ei ole hyödynnettävissä, kuten kaukana sähkön käyttökohteista sijaisevista voimaloista.

Maa- ja metsätalousministeriön raportissa (2025) tunnistettiin merkittävimpiä vesivoimakohteita yhteiskunnallisten intressien näkökulmasta. Raportin mukaan Kymijoen vesistö on Suomen neljänneksi tärkein vesivoiman tuotantoalue, kun tuotantoa tarkastellaan mm, huoltovarmuuden ja säätökyvyn näkökulmasta. Kymijoen sijainti Etelä-Suomessa lähellä sähkön kulutuskohteita on yksi

tekijä, joka nostaa vesistön painoarvoa, vaikka energiantuotantomäärissä Kymijoen vesivoimat tuottavatkin selvästi vähemmän sähköä kuin pohjoisen suuret vesivoimalavesistöt.

Kymijoen alajuoksulla on tehty jo pitkään työtä vaelluskalojen elinolojen parantamiseksi, ja lyhytaikaisääntely voisi vuodenajasta riippuen olla hyvin haitallista Kymijoen lohi- ja muiden vaelluskalakantojen elinkierrolle, sekä muille jokiekosysteemin eliöille. Kymenlaakson maakuntakaavan 2040 koko maakuntaa koskevan suunnittelumääräyksen mukaan alueidenkäytön yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee luoda edellytyksiä vaelluskalakantojen luontaiselle lisääntymiselle jokialueilla. Alueiden käytön yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja yhteiskunnan toimintojen sijoittelussa on erityistä huomiota kiinnitettävä vesien ekologisen tilan parantamiseen.

Lyhytaikaisääntelyyn verrattavissa oleva poikkeaminen lupaehtoista tulee perustua tarkkaan harkintaan, ja siinä tulee huomioida poikkeamisen vaikutukset jokiekosysteemiin sekä joenvarren maankäyttöön. Tarkkojen selvitysten lisäksi poikkeamispäätöstä harkittaessa tulee kuulla alueen kuntia ja maakunnan liittoa, joilla on paras osaaminen mm. herkistä maankäyttökohteista alueilla, joita mahdollinen lyhytaikaisääntely koskisi.

2. Lausuntonne sähköjärjestelmän käyttövarmuutta turvaavien toimien menettelyä ja viranomaisjärjestelmää koskevista ehdotuksista (18 luvun 5 b §)

-

3. Lausuntonne Energiaviraston tiedonsaantioikeutta koskevista ehdotuksista (18 luvun 5 c §)

-

4. Lausuntonne sähköjärjestelmän käyttövarmuutta turvaavista toimista johtuvien edunmenetysten korvaamista koskevista ehdotuksista (18 luvun 6 a §)

-

5. Lausuntonne ehdotuksen vaikutusten arvioinnista (erityisesti millaisia vaikutuksia näette ehdotuksilla olevan ja onko ehdotuksilla muita kuin mietinnössä tunnistettuja vaikutuksia, mitä)

Muistiossa esitetty vaikutusten arviointi on hyvin yleispiirteinen. Syvällisempi vaikutusten arviointi edellyttäisi vesistöaluekohtaista tarkastelua, jossa huomioidaan säädellyn joen läheinen maankäyttö, asukkaat ja elinkeinot sekä luonnon ominaispiirteet. Esimerkiksi Kymijoen osalta tulisi huomioida Kymijoen lohikannan ja muiden vaelluskalojen elinolosuhteet, joiden parantamiseksi on tehty pitkäjänteistä työtä.

6. Lausuntonne vesivoiman tilapäisiä lisäämismahdollisuuksia ja sen vaikutuksia koskevan, päätösmenettelyä edeltävän selvityksen tarpeellisuudesta ja toteutuksesta

Kyseessä on selvitys, jonka perusteella haettaisiin kuuden vuoden poikkeamislupaa tietyille vesistöalueille tai voimaloille. Jos lainsäädäntöhanke etenee, on selvityksen laatiminen ensiarvoisen

tärkeää, jotta poikkeamismenettely pystytään kohdistamaan siten, että siitä koituvat haitat ovat mahdollisimman vähäisiä.

7. Muut huomionne ehdotuksesta

-

Hering Frank
Kymenlaakson liitto

Leino Kaisa
Kymenlaakson liitto